

Att skaffa åt Herren ett väl berett folk:

Om huskretsar inom etablerade församlingar.

En pastoralteologisk skiss. December 1981. 61 A5 sidor.
Upptryckt i delar med översiktlig innehållsförteckning.

Sammanställd för att ge relief åt annan liknande reflektion.

Definition. s.3

Inledning: Grundvalen, s.4

Nu-läget, s.5

Två påminnelser, s.7

Analys s.9: Det konstantinska systemet, s.10

(10sidor) Det karolingiska systemet, s.11

Totaldemokrati och privatisering, s.13

’Herre, till vem skulle vi gå bort till!’, s.15

Framtidens kyrka, s.16

Huskretsen, s.17

Början på en huskrets: Förutsättningen: Privatisering och
(14sidor) döpta icke troende, s.19

Deltagare, s.24

Ledare, s.25

Ämnen, s.26

Kyrkans brister, s.29

Leke tro är synd, s.31

Förrättningskyrkan s.32

(12sidor)

Dopet, s.34

Konfirmationen, s.36

Äktenskapet, s.39

Annan förrättning eller folkkyrklig
samling, s.42

Biikt och själavård s.44

(16sidor)

Historik, s.45

Om arvsynden, s.48

Syndens handikapp, s.50

Synd och skuld, s.53

Helgelsen, s.58

Syndakämedom, s.46

Arvsyndens följder, s.49

Förlåtelse, s.52

Avlösningen, s.55

Församlingen, s.58

Avslutning, s.59

Att skaffa åt Herren

ett väl berett folk

1 december 1981

Historik

På tal om förlåtelse finns det hela skalan från lättfärdigt missbruk till ett bruk som fränkänner människan hennes av Gud just i förlåtelsen tillerkända människovärdighet (jfr 1k 15:11f som ju mindre handlar om den förlorade som om den återinsatta, 'rehabiliterade' sosenen). Till att börja med måste man vara skeptisk mot allt snarfärdigt tal om förlåtelse, inte minst i mässans skriftermål. Att först skuldbelägga folk med allsköns o-specifierade brott, som sedan skall bekännas "som" synd för att slutligen hurttfriskt deklamera absolutionsformeln är rent omänskligt och destruktivt (eftersom det tar varken Gud eller människan på allvar). - Här måste allraförst sägas att lutherdomen med sitt skriftermål följer ett senmedeltida missförstånd. Medan under medeltiden mässornas utökning gjorde att prästens förberedelsebön i sakristian förlades till altartrappstegen och småningom upptogs av församlingen just som beredelse, ledde biktens förfall i lutherdomen till att identifiera bikt och mässberedelse. Bakgrunden till kopplingen mellan bikt och nattvard är IV Laterankonciliet (1215) uttalande att bikt och kommunion en gång om året är minimum för att kunna räknas som kristen; men detta minimum blev regel, och den övertogs av reformationen även vid dess nattvardsväckelse (på sina håll) som varje vecka återkommande — och anses nu som specifikt luthersk. - Ytterligare måste sägas att efter fornkyrkans i stort sett uteslutande förbindelse av förlåtelse med dopet (jfr trosbekännelserna), senare tre brott (mot Gud och kyrkans gemenskap) utkristalliserades som krävde offentlig bekännelse och rekonciliation (av biskopen företagen

Bikt och själavård

I den föregående genomgången har detta komplex hittills undantagits, dels därför att uppmärksamheten åter vänds åt det som avser av folkkyrkan försummade och i huskretsen aktualiserade väsentliga aspekter av kristet liv (inledningsdefinitionen), dels därför att det även för de mest godvilliga behövs en fördjupning av och skärpning i frågan, som i de traditionella termerna inte längre når människorna och därmed hotar lämna (även troende) utan grund under fötterna. Talesätt som 'kallade och förlåtna syndare' har - man må beklaga det eller inte - blivit intetsägande.

återförsoning med kyrkan, däri innesluten förlåtelsen från Gud): avfall från tron (aktuellt under kristenförörljelsen), mord och äktenskapsbrott. Vid sidan om detta offentliga biktnstitut utvecklades (lekmana-)bikten i samband med eremiternas själsledar-fuktion. Båda ingick sedan en fast förbindelse, och man talar t.ex. i den romerska kyrkan än idag om 'andaktsbikt' där det inte handlar om s.k. döds synder (som kräver rekonniliation), utan snarare om en självårdande rannsaking och tillsägelse av förlåtelsen utan att detta strängt taget erfordras.

Denna funktion - endast! - kan givetvis också mässans skriftermål ha; men ett uttalande av förlåtelse utan individuell beaktelse (inför präst) och klart uttryckt återvändande till Kristus (ånger) med bestämda konsekvenser ('bot') som nödvändig följd, är - om man verkligen menade allvar - lättfärdighet och hädelse. - Här brukar försvararna invända att de förutnämnda betingelserna uttade att vilja förtjäna förlåtelsen som Gud dock ger gratis, som också 'kan' förlåta allt detta förutan. Men här är inte fråga om vad Gud kan (detta presumerar kyrkan när hon uttalar absolution vid dödsbädden), utan vad människan skall (jfr Ps 32:3,5; Lk 15:18), och Herren förutsätter (Mt 16:19; 18:18; Jh 20:23) uppenbar(ad) synd där apostlarna skall tillämpa binde- eller lösenyckeln. (Bindeyckeln har i det 'allmänna' skriftermålet tappats bort fullständigt.) I hela Bibeln är det alldeles klart att Gud, när Han förlåter, förutsätter en reservationslös hänvändelse till Sig (jfr Jos 7:19). - Här måste en bearbetning av hela komplexet sättas in.

Syndakännedom

Gud är ingen lappskräddare; Han nöjer sig inte med mindre

än att allt blir så som Han velat och vill. Därför villar det forskräckelse när en människa inte längre kan hålla sig undan Gud (jfr 1 Kon 17:18), begriper Guds absoluthetsanspråk (jfr Mt 19:25f) och sin egen otillräcklighet inför Honom (jfr Lk 5:8). - Här skall sägas med detsamma att man bör akta sig för att alltför lätt ta till ordet synd/syndare, eftersom det utan konkretion lätt blir en appell till syndighetskänsla som folk brukar hålla sig med (och därigenom hållas fast vid), utan att hjälpa till syndamedvetande. (Ett skäl till det torde vara att söka i att Guds helighet predikas ytterst sällan, däremot desto mer Hans barmhärtighet som - tagen för sig - lätt träder i konkurrens till Hans helighet, vilka båda tillsammans ju är Guds väsen och 'eggati' Honom till Hans frälsningsvilja; se inledningen). En väsentlig uppgift för självård(ande predikan) består i att lära folk skilja mellan sin känsla av otillräcklighet (som tillhör allmänmänsklig religiositet, t.ex. inför naturen) och syndighet (som är en svag efterklang av forna tiders botallvar, nu närmast en schablon), ja, att i mångt och mycket riva ner syndighetskänslan (som ofta är inget annat än konflikten med tabubelagda områden där en sekulariserad kristen föreställning alltför lämnar material till utan att införlivas med ens övertygelse, vilket i praktiken leder till dubbelmoral). Rätt skött leder detta till att blottlägga det som egentligen är synd och tynger en människas samvete (eller också gör det inte; för ormens kunskapsförmedling av gott och ont, Gen 3:5, är bedräglig om den inte får sin rätning av Guds ord). Men till det behövs & sin sida en klar undervisning om synd och skuld (i st.f. att tro sig kunna

förutsätta att folk nog vet), eftersom en vag känsla om det frigör varken till syndabekännelse eller rätt mänskligskovärdighet, utan leder till en dövmoralism som inte står pall för ett liv i en omvärld med icke kristna värderingar som ofta träder mycket utmanande emot en. - Om inte annat så är konturlösheten i arvsynsbegreppet ett nog så talande tecken på att kunskapen om synd och skuld är mycket svag (vilket den då nödvändigtvis också blir om förslåtelsen och om frälsningen överhuvudtaget).

Om arvsynen

Här skall nu inte försökas att behandla det ondas problem utifrån filosofi, psykologi eller sociologi och beteendevetenskap (jfr ovan om tabuisering) och varför det personligt upplevs som synd och skuld. I stället skall Bibeln befrågas på den punkt där relationen Gud - människa inte bara upplevs som skillnad mellan stor och liten utan där den är knäckt eller bruten (- det får kallas för teologisk behandling om teologi förstås som Gudskskap). Syndafallsberättelsen framställer ett tillstånd som människans (Adám) i gemen och var och en samt den värld hon lever i förefinner sig i, vilket emellertid inte beror på ett blint öde utan på en viljehandling som människans ställer sig i motsats till Gud med och som har avsevärda konsekvenser för henne och hennes (om)värld eftersom hon också ställer sig i motsats till det som Gud (an)såg vara gott (Gen 1:31) och som också förblir det (fast inte för människan längre). Människan förvärrar det för sig (som en följd av sin viljehandling, där nu också visar sig att även viljan är knäckt) genom att skylla ifrån och gömma sig; hon, den upprättgående utan like (jfr Gen 2:20), kan inte längre stå för vad hon vill

och gör. Hur gör nu Gud, som benhårt håller på att det Han gjort är gott (så som Han har gjort det)? Han prutar inte på Sin dom (som består i att människan får bära konsekvenserna av sitt handlande), men mildrar dess hur: Han ger människan något att (legittimt) gömma sig bakom (Gen 3:21; jfr Kol 3:9f; Gal 3:26f) och Han ger henne tid och rum (jfr Upp 2:4; 10:6; Gal 4:4; Vish 12:10), tills Han Självt 'gömmet' Sig i människogestalt, går in under tid och rum och under domen för att genom en syndafallet motsatt viljehandling (Mt 26:39; Jh 12:27,31) återföra de(t) avfallna från motsättande mot Gud till gemenskap med Gud genom att öppna vägen till livets träd (Gen 3:22; Upp 2:7). Rädningen undan syndafallets konsekvenser är alltså inte något Guds maktspråk (jfr Jes 64:1; Ik 9:54) utan att Han går in under människornas villkor (Fil 2:7; Hbr 4:15) liksom de går in under Hans villkor, vilka ju är deras - men i Honom. Frälsningen sker 'inifrån'; allt annat är inte Gud värdigt - och inte människan värdigt heller, eftersom Gud inte upphör att (an)se människan som Sin avbild vara en god skapelse. Men Gud upphör inte heller att vara Gud, därför ivrar Han för Sin rätt (det Han anser vara gott) - men Han gör det inte så att Han ivrar mot människan, utan mot det som hos henne är emot Hans rätt, för att återföra henne till Sin rätt. (Häri ligger också skälet för domens dubbla utgång: Guds rättvisa drabbar människans orätt; skilljer hon sig inte från den, blir hon dömd med den).

Arvsynens konsekvenser

Innan det skall behandlas vad detta betyder för troende människor (de som är och förblir 'i Herren', se inledning), syns det nödvändigt att tala mera ingående om arv-

syndens konsekvenser. - Att död och lidande, skapelsens förstöring och jord(existens)ens äntlighet (som människan har kunskap om - ibland -, men inte kan ändra i Grund) visserligen är våra villkor, men likväl inte 'naturliga', har människan vetat i alla tider och aktualiserats på sitt sätt genom miljö-, u-hjälps- och fredsrörelser samt vetenskapsmäns betydligt ödmjukare hållning inför deras vetande och möjlighet till att lösa 'världsgåtorna'. Och även en ald/riig så hängiven naturmystik kan göra sig fri från att det är något 'fel' på naturens kretslopp där lagen råder: äta eller bli äten (jfr Jes 65:25). - Men linjen måste ändå dras ut längre. Arvsyndens konsekvens av att inte god-ta Gud och Skaparen (och inte längre kunna det), möter både i de förutnämnda naturlig-onaturliga fenomenen och i människans 'förmåga' till att med eller mot vett och vilja göra ont, uppleva det onda hos sig och andra och känna skuld. Att här visa uppgifvenhet (för att inte tala om alla försök till att skylla ifrån och gömma sig) strider mot människans vördighet, mot vad hon innerst inne känner; och om det än känns utsiktslöst - hon kan (och får) inte låta bli att kämpa emot; det går inte att bara finna sig i! Det är (senast) här som människan upplever sig som 'moralisk varelse' med ansvar och resp. i ett vidare perspektiv som når utöver henne.

Syndens handikapp

Emellertid behövs här en skärpning av vad som är arvsyndens konsekvenser, hur den slår, för att det inte skall leda till en moralism som kan vara lika mördande som när människan inte handlar som moralisk, ansvarig varelse. Här kan man ha hjälp av att använda begreppet handikapp

i vid bemärkelse. Att handikappade är människor, har självklar människovärdighet är idag allmänt vedertaget (vilket inte är så klart som det låter i våra öron, och inte är det oinskränkt, jfr. t.ex. fosterdiagnostikens bivausikter). På tal om en handikappad kan man inte säga: han är människa, och så är det en sak till, handikappat (lika litet som man strängt taget kan säga att människan har en kropp), utan det handlar om en handikappad människa (vars värdighet man skulle träda för nära om man inte räknade med henne sådan hon är, utan delade upp henne i bitar där utsagan att hon är människa snabbt skulle komma bort över det besvärliga handikappet). På liknande sätt kan man inte säga: det är en människa, och så har hon också arvsynnen. Utan människan är en av arvsynnen handikappad varelse, hon bär på syndens handikapp som människa. Chesterton betecknar därför på sitt älskvärda sätt arvsynsläran som den mest demokratiska läran. - Därmed torde (eller borde) det vara klart att syndens handikapp är ingen moralisk defekt som det nog går bra att med litet god vilja komma till rätta med och vilken förutan det egentligen inte är något fel på människan.

Det måste emellertid observeras att det finns åtminstone tre ganska vanliga synsätt som (till människans egen skada) kan ta udden av vad som sagts om den av synden handikappade människan: 1. En moralistisk hållning där syndaallvaret och hur man handskas med synden och lever därefter, kommit bort, så att bara en okänslig och obarmhärtig schablon blir kvar efter vilken folk snabbt kan bedömas och 'rubriceras' (- avigsidan av det, inte minst i fromma kretsar, är att man lägger sig till med en mask enligt hur man förväntas vara eller åtminstone

synas). 2. En platt upplysningsoptimism som utgår ifrån att människan i grunden är god, men att omständigheterna förkväver och förvränger det (- vilket då leder till ideologin att 'samhället' bör ha hand om all människovård). 3. En evolutionistisk syn på människan och hennes utveckling, där synd och dåligt samvete (givetvis mycket förstående, till en del) egentligen bara ses som växtvärk som man måste medvetandegöras om; vissa (ännu olösta) fall (t.ex. alkoholiker) står på ett annat blad och behandlas på gammaldags sätt eftersom de blott står bilden. (Kyrkligt framträder detta bl.a. så att man talar om upprättelse och återställelse och vill lyfta fram de gömda punden - som ibland fatalt påminner om sekulariserat tal om självförverkligande -, utan att jämka ihop det med Mt 18:8f; jf äv. Apg 24:25; Rom 12:16). - Mot dessa halvsanningar måste Skriftens hela syn ställas: människan är av synden handikappad. Och liksom arvsyndens konsekvenser är påtagliga i det yttre som död och in i roten förstörd skapelse (t.ex. tvekönade foster, könslösa eller 'felkönade'), så måste man också räkna med den bistra sanningen att varje människa bär på syndens handikapp på ett för henne speciellt sätt; det är bara Kristus som är fri från det.

Förlåtelse

Den här tecknade konkreta synen på arvsyndan gör det omöjligt att bara hoppa på med syndernas förlåtelse (helst utgjuten över ett kollektivanslutet folk). Vad är då förlåtelse mot denna bakgrund? I Jesu verksamhet framträder den i hela dess omfattning: i och med förlåtelsen tas också det yttre handikappet bort (Mt 9:6). Men sådana handlingar är bara enskilda tecken på vem Jesus är (jf

Mt 11:3f; 9:27f; Apg 2:22) och på den fulländning Han kom att sätta i gång (jf 1 Kor 15:25f; 2 Pt 3:13). I det sammanhang där Jesus verkar (det Gamla förbundets folk) har dessa tecken också den funktionen att återföra människor till Guds folks gemenskap (jf 1k 19:9; Mt 21:14). Men när t.ex. Paulus i Romare 5 kontrasterar döden genom Adam mot livet i och genom Kristus spelar den sidan ingen roll, ja, han tillrättavisas då han begär ett påtagligt genomslag av det nya (2 Kor 12:7,9).

För att mot den bakgrunden kortfattat uttrycka vad förlåtelsen är, kan man säga att den brutna Guds-gemenskapen återupprättas, människan sådan hon är ställs i relation till Gud, där alltså den omständigheten att hon är av synden handikappad inte längre utgör något hinder för Guds-gemenskapen, fast handikappet inte är undanröjt, arvsyndens konsekvenser är kvar (jf 1 Pt 3:21). Människan vill givetvis ha det fixat på en gång (jf Apg 1:6; se ovan 2 Kor 12), och det kan bli ytterst påfrestande för (och en prövning av) tron att 'bara' vara hänvisad till Guds barmhärtighet. Men Gud varken vill gottgöra syndaskadan genom ett maktspråk (s.o.) eller är Han en lappskräddare för det vi tycker skall ordnas. Han förväntar Sig att - då Han nu tar oss sådana vi är - vi tar Honom sådan Han är, också i det. (Om man talar om tro som bara Gud ser, då är det denna; men den får inte förväxlas med den troendes yttre, konstaterbara beteenden fast det används samma ord; se inledningen).

Synd och skuld

Efter att kortfattat ha insatt förlåtelsen i dess sammanhang, måste framställningen ta upp en viktig aspekt av det förra: vad menas med synd och skuld? Ofta används

begreppen som utbytbara ord för samma sak, fastän ordet skuld i vissa sammanhang har större tyngd och en speciell udd. Inte allt som är fel belastar ju samvetet (inte ens när felet får återkalleliga konsekvenser), utan det är personlig synd som upplevs som skuld. (Här skall bortses från vad som ovan sagts om felaktiga skuldkänslor.) - I den gamla och medeltida teologin talas om att arvsynden tas bort i dopet, men att syndabegäret finns kvar, som inte är synd fastän det kan bli det. Scholastikens begreppsapparat har blivit obegränsat för nutidsmänskan, i synnerhet som det på ett felaktigt och olyckligt sätt kan leda tankarna till sexualiteten som syndens sätte (arv, begär), vilket den nu inte är (i alla fall inte på ett principiellt annat sätt än annat mänskligt). Det förefaller därför kanske bättre att tala om syndens handikapp till följd av att människan står i motsättning till Gud, och om människans fallenhet för det. (Risken för att ordet handikapp som sådant kopplas ihop med synd måste anses liten.)

"Fallenhet för synd" får emellertid inte spiritualistiskt uppfattas som moralisk defekt som man med litet god vilja kan undvika (s.o.), utan måste ses utifrån arvsynden och dess konsekvenser. Det skulle nämligen vara en otillåtlig förenkling att inte se att arvsynden gjort människan till en av synden handikappad varelse, där fallenheten för synd hör till handikappet, inklusive viljans försvagning och förvirringen i fråga om kunskapen om gott och ont (även angående en själ). När det talas om fallenhet för synd betyder detta att syndens handikapp finns där i dess för varje mänskliga särskilda utprägling, men att det inte måste leda till personlig synd och därmed skuld.

Man kunde också (utifrån en folketymologisk tolkning av ordet synd som det söndrade, söndertrasade) beteckna följderna (för var och en och hela skapelsen) av syndens handikapp som synd - ett fel man bär på, men som man inte i specifik mening bär skulden på. Men eftersom människan har fallenhet för att skylla ifrån och gömma sig, är benägen att inte medge sitt handikapp och att inrikta sig efter dess omständigheter, kan hon råka i ett läge där handikappet blir hennes eget fel - personlig synd, som hon bär skulden på. Det är detta senare som måste beännas och förlåtas. Och det är här predikan och själavård skall hjälpa till rätt syndakänedom, för att inte hänga upp sig på det som visserligen är fel, men inte är personlig synd som man bär skulden på (s.o. 2 Kor 12).

AVlösningen

Men faktum är att människan gör det: där hon är annorlunda, det hon inte kan, det som går snett jämt - det är detta som tilldrar sig särskild uppmärksamhet, där man känner sig förfördelad och där mindervärdes känslan gror. Här hjälper det inte med nonchalans (mot sig eller andra) eller nedlåtande jovialitet, för då tar man inte människan på allvar sådan hon är och brister i kärlek (är inte rädd om andra eller sig själv sådan man är). Och det är inte heller något som världsmänniskor eller 'nybörjare' i tron (vanligen) drabbas av. Många helgon som nått långt i Gudsomgång och självförsakelse plågades svårt av att inte kunna bli av med en aldrig så liten svaghet som hotade stjälpa ett helt liv av helgelse.

Men varken genom att låtsas och spela upp en roll eller

med en ständigt mindervärdeskänsla gör människan sig själv rättvisa eller Gud som sagt Sitt ja till henne genom att (utan förhandsvillkor) kalla henne sådan hon är. Genom att inte se och erkänna hurdan man är, vägrar man sig också Gud så att Han skall kunna ta hand om en just i det som är ens oförskyllida (eller också självförvållade) handikapp. Gud har i dopet och föråttelsen återupprättat gemenskapen mellan Sig och den (av)fallna människan, och från denna relation kan ingenting undantas för att vara äkta. Därför gäller det att relatera hela sig och allt som möter en utifrån eller inifrån, till Gud. När saker och ting och vad det vara må, blir relaterade till Gud, blir de också relativa (detta är mer än en ordlek!).

Ofta är det så att människan skyggar för att ta reda på hurdan hon är innan hon inte 'äkt ditt', d.v.s. förrän hennes fallenhet för synd p.g.a. syndens handikapp lätt till personlig synd och därmed skuld som hon be- höver söka hjälp med och föråttelse för. I det (här teoretiska) sammanhanget förstår man nog att man måste bli föråttan och lösas från sin skuld för att sedan kunna handskas med sin synd (som då inte längre är ett med en själv, utan losskopplad och därmed har blivit 'ofarlig', så att det går att ta i den). Givetvis är det inte sagt att man kommer till botten redan vid första tillfället — och handskandet med sitt handikapp tar ju hela livet. Därför bör prästen akta sig för att överbetona föråttelsen på bekostnad av handskandet med synden. Föråttan synd skall ju vara medel till helgelse, därför får allvaret att det här är "min synd" inte dränkas i ett övervall av hur snäll Gud är

(den känslan har - till en början - den avlöste nog själv, men också att den inte håller evigt), liksom givetvis inte i motsatsen genom att frambesvärja att det blir nog en nästa gång också. (Det bör dock skilljas från den tröst och uppmuntran att aldrig misströsta om Guds barmhärtighet, som återfallet p.g.a. syndens handikapp påkallar. Och ytterst får man se det faktum att Gud låter människan falla igen, som Hans fostrande sätt för att binda människan vid Sig, så att hon lär sig att inte tillskriva sig något själv, utan vänta sig allt från honom.)*

*) Detta påpekande är befogat med tanke på präster som antingen själva inte kommit till botten med sitt handikapp, eller som hyser en evolutionistisk syn som inte räknar med ett handikapp. Överhuvudtaget skadar det inte för lekman - att hålla i minnet att också prästen behöver ligga på knä, inte minst för att kunna fungera som själsörjare, och fr.a. när en därom föga medveten, hög ämbets- syn gör sken av att han vet bäst. Men prästen vet inte mer om en människa än vad hon själv vet. Och om än så vore att han hade gåvan att se in i hjärtat, skulle det inte vara till nytta om inte den själavårdsökande är 'med' — det gäller allting: både vad som är synd hos en, och vilka botemedel som skall sättas in; annars är det övervåld som låter prästen känna. (!) sig gå Guds ärenden, men som inte hjälper människan. Är hon inte 'med', då skall han invänta ett bättre tillfälle och i övrigt nöja sig att, då så bedöms nödvändigt, inskräpa Guds lags klara ord, för det är här och endast här han måste veta. Det torde ändå förekomma sällan att en konfident p.g.a. sin offentliga ställning måste påbjudas något, fast han inte förstår det för ögonblicket, - men även då måste han vara 'med' på det. Att binda någon vid hans synd (se 1 Kor 5: 5) måste verkligen vara ultiima ratio, den sista utvägen, som varje präst bör be Gud på sina bara knän om att få slippa använda. Fast det blir ju inte mindre allvarligt när en människa binder sig själv genom att sluta söka komma till rätta med sitt handikapp inför Gud; men ve den människa som genom sitt uppträdande skulle ha förvållat det (Mt 18:6f)!

Helgelsen

Förlåten synd skall vara ett medel till helgelse, sades ovan. Hur blir den det? - Medan den vid synden bundna människan känner det hopplöst att finna någon utväg, kan den förlåtne ta i sin synd och med den återupprättade Gudsrelationen frimodigt be Gud att visa hur man skall handskas med synden, visa på en väg för det, öppna en möjlighet till det. Att få detta sig skänkt är nåd, och nåden kan man då litet djärvt definiera som den möjlighet Gud ger. (Nåden är alltså inte någon allmän Guds välvilja mot alla - det kallas godhet, Mt 5:45 -, som Han håller över människor och som man - sit venia verbi - inte kan göra något åt, men inte heller har någon användning för. Utan nåden ges åt någon bestämd person för en bestämd användning, och den förpliktat människan, jf 2 Kor 6:1.) Det är detta apostlabreven genomgående handlar om: hur Gud ger sin mångskiftande nåd för att den skall komma till rik användning. Och det tål att upprepas: därmed öppnar Gud de förut genom synden låsta, nya möjligheterna, och det är just bearbetningen av syndens handikapp man behöver nåden för, och brottandet med det tack vara den nya möjligheten, som bär helgelsens frukt.

Församlingen

Var sker detta? - Det är ingen tvekan om och framgår av varenda epistelsida: i församlingen. (Men där man inte är församlad, drabbar man inte heller samman för att på varandra och med varandra erfara de möjligheter Gud ger.) Det låter för en utomstående kanske som en idyll ('krets för inbördes beundran') - men så kan just bara den utomstående säga. Dessutom skall en aspekt nämnas (som vid genomgången av kyrkliga handlingar förutsattes): även

den troende står i ett sammanhang, där han är i världen, en värld som är i den ondes våld (1 Jh 5:19), men som i och genom den troende sätts i relation till Gud. Den på det viset helgade världen är - inte någon förkunnelse om det eller någon idé, utan - den konkreta församlingen där denna helgelse sker, enligt Kristi instiftelse (se inledningen).

Men när (den officiella) församlingen inte fungerar så att den kan vara Guds verktyg för människors frälsning? (Just den utförliga framställningen av synden, men också om Guds sätt att handla människo- och Gud värdigt, för att människan skall bli det hon enligt Guds orubbliga avsikt är skapad till, torde ha visat att här är högsta allvar på sin plats - att ta Gud och människan på allvar.) För ett ansvarsfullt svar måste man se att (den etablerade) församlingen har varit och kan vara detta verktyg i Guds hand. Men det som gör församlingen till detta verktyg är människorna (se 1 Pt 2:5), inte dess etablisement (jf Jer 7:4). Och om några (och även till herdar kallade) inte tar trons lydnad på allvar, får detta inte hindra dem som gör det att, inom ramen för den officiella församlingen (som en byggnad av människor för människor, ej som etablisement under avseende från människorna), leva sin tro med varandra. Inget annat än det begärde (och skall de begära) än att få göra det och att handla i enlighet med sin tro.

Avslutning

Vad som har sagts på dessa sidor är för det mesta principiella slutsatser så som de ter sig i den givna situationen för dem som vill dra konsekvenserna av sin tro.

Hur det sedan ser praktiskt ut för var och en, måste va-

ra väldigligt olika - dock inte i avseende på grundvalen för vars och ens handlande, vilken måste vara tron. - I det sammanhanget skall än en gång sägas att de principiella linjerna inte är att betrakta som ett slags katalog som bara behöver slås upp vid behov. Utan det handlar om en hjälpredda som kan anlitas för att sätta in en speciell situation i helheten och skärpa den tänkande tron till att handla så som det svarar mot den. - Ytterligare en påminnelse bör upprepas: vars och ens handlande måste motsvara ens mognad i tron; skulle någon vilja tvinga sig (eller ännu värre: någon annan) till ett visst handlingsmönster utan att ha insett det som rätt i sin personliga tro, riskerade man att det blev omänskligt och vållade skada i st.f. att vara och framstå som trons lydnad. (Därmed inte sagt att man inte skulle kunna lyda i en delaspikt utifrån helhetssynen, även om kopplingen dem emellan inte skulle vara helt tydligt eller bara skulle finnas 'på känn' - eller om man inte hade de intellektuella möjligheterna till det.) Att nyktert räkna med sin egen och andras begränsning bevarar för rättshaveri och leder i stället till att vara barmhärtig (utan att vara godtrogen och undfallande, då 'begränsningen' - "jag kan inte" - skulle visa sig vara ovillja att omvända sig; men då verkar en rak och kärleksfull öppenhet avslöjande eller förhårdande, så som Herren vill, och ger sig till känna i ett rent samvete.) I sin tid kommer det att visa sig att också trons lydnad följer de andliga lagarna i Guds rike, men sådant brukar man inte förstå förrän efteråt. Därför är det bra att veta om dem i förväg, men absolut nödvändigt att avstå från allt tvång - liksom Herren gör, då Han vill föra människorna till Guds

sönens frihet (jfr Rm 8:21; Gal 5:1; Jk 1:25); allt annat duger inte.